

ЗНАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ, МІСЦЕВКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р. № 5 (1458). Виходить щотижня. 29 СІЧНЯ 1982 РОКУ. ЦІНА 2 коп.

Увага! Йде сесія.

ЗА НАЙВИЩИЙ РІВЕНЬ ЗНАНЬ

Дві групи IV курсу біофаку (№ 5 і № 6) складають екзамен з політекономії соціалізму. Екзамен складний, вимагає знати не тільки першоджерела цієї науки, а і весь багатогранний, постійно прогресуючий стан економіки нашої країни і інших країн соціалістичного табору, чітко, ясно осмислювати цей стан, бачити, в яких протиріччях на міжнародній арені він розвивається, добре знати і розуміти відповідні матеріали XXVI з'їзду КПРС і всіх партійних документів останнього часу, і багато, багато іншого.

В майбутньому ці студенти — біологи-генетики, чия наука, спеціальність не може не залежати, скажімо, від системи економічних законів та специфіки їх дії на етапі розвинутого соціалізму. Тож глибоке усвідомлення нерозривної взаємодії суспільствознавчих та природничих наук демонструє в цю хвилину студент В. Кузнецов. Своє питання він викладає з великим знанням, багатством думки, яку він уміє прекрасно розвивати і доказувати конкретними прикладами. Не даремно Євчєслав, між іншим, очолює на курсі студентсь-

кий гурток політекономії. Аж дивно, що так жваво і захоплююче можна розповідати про необхідність і сутність кредиту та про його роль у зміцненні господарських відношень. Не менш вдумливо і гаряче відповідає на питання білета Ольга Полодієнко, староста 5 групи:

— Прибуток соціалістичного підприємства, — каже вона, — йде на фонд матеріального стимулювання, на оплату банківського проценту, на оплату витрат, пов'язаних з надбанням обігових фондів і навіть на покривання затрат, пов'язаних з житловим будівництвом...

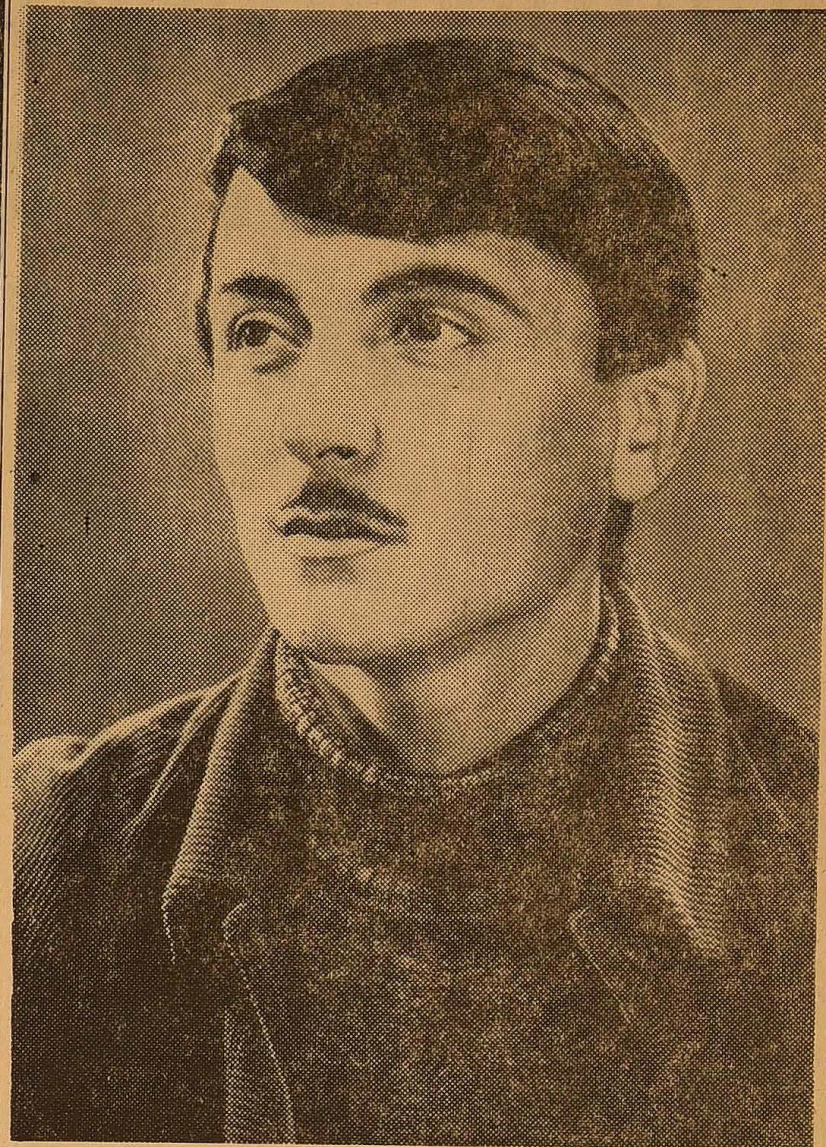
І такі відповіді — не результат зубріння, а широкі знання, одержані на 34 лекційних годинах курсу та на 36 семінарських заняттях, одержані під час глибокого засвоєння першоджерел, постійного опрацювання статей та інформації «Комсомольської правди», журналу «Комуніст».

І доцент кафедри політекономії Л. А. Левченко приймає екзамен з неабияким піднесенням, ставить студен-

там чимало додаткових питань, намагається вийняти все до кінця, але в заліковці все одно з'являються в основному «відмінно». А отримали їх уже, наприклад, із 5 групи комсорг, член УВК курсу Н. Догода, політсектор Є. Звягін, профорг В. Колесник, студентка із острова Маврикій Маргарет Леунг Хо; із 6 групи — В. Галуза, студентка із Монголії Ундермаа Жан Страйгійн та інші. І Людмила Андріївна, і куратор — асистент кафедри генетики та молекулярної біології К. М. Касаль про колектив обох груп найкращої думки. Це, виявляється, дружнений, спаяний колектив, в якому особисте і громадське навчання, наука і життя рідного факультету — нерозривне ціле, спільне, завжди діюче як єдиний творчий комплекс обов'язків, вимог, бажань, стремління.

Тому зрозуміло, що і сьогоднішній екзамен не просто складається — він вирішується всіма фізичними й душевними силами, бо показує науковий, ідеологічний, культурний рівень кожного свідомого комсомольця. А цей рівень повинен завжди бути найвищим!

А. ЧЕРКАСЬКИЙ.

Студент IV курсу історичного факультету микола диміров один з кращих молодих науковців на факультеті. Зараз під керівництвом професора З. В. Першиної він вивчає питання студентського руху на Україні у XIX столітті.

Микола неодноразово виступав на наукових студентських конференціях в Одесі та інших учбових закладах країни з цікавими науковими доповідями.

Микола Диміров — відмінник навчання, член комсомольського бюро факультету.

Зараз разом зі своїми товаришами він складає екзаменаційну сесію. Ми бажаємо М. Димірову нових успіхів в навчанні та науковій роботі.

На знімку: М. ДІМІРОВ.

Фото Г. Ярового.

В університетах країни

ШКОЛА МОЛОДИХ ЕКОЛОГІВ

Школою для молодих дослідників стане філіал кафедри прикладної математики Сімферопольського державного університету, створений в м. Севастополі на базі Морського гідрофізичного інституту АН УРСР. Старшокурсникам вузу, які виявляють інтерес до сучасних проблем екології, тут надана можливість не тільки

послухати спеціальний цикл лекцій учених інституту, а й провести під їх безпосереднім керівництвом ряд практичних робіт у лабораторіях і обчислювальному центрі.

Нині стажисти-дипломники готуються до перших самостійних наукових досліджень. Частина з них продовжить розробки в аспірантурі академічного закладу.

В головному комітеті НК

З метою систематизації та поліпшення якості навчання народних контролерів, Комітет народного контролю СРСР та УРСР, Одеський обласний комітет народних контролерів рекомендували впровадити в практику роботи досвід організації навчання народних контролерів в Білоруській СРСР, де створена і діє система масового навчання членів постів і груп НК.

Постанова бюро Центрального райкому Компартії України м. Одеси від 23.X-1981 р. «Про заходи по дальшому поліпшенню навчання в системі органів народного контролю району» зобов'язує створити на всіх підприємствах, в організаціях і закладах району школи народного контролю з метою охоплення навчанням всіх народних контролерів, а також створити семінари для навчання голів груп і постів НК.

Головна група народного контролю розглянула на черговому засіданні пропозиції оргсектору по вдосконаленню навчання народних контролерів і запропонувала структуру

навчання народних контролерів у відповідності з рішеннями вищестоячих органів НК. Партійний комітет університету затвердив 30.XII-1981 р. систему навчання народних контролерів університету.

Всього створено 12 шкіл і семінар Головної групи. При формуванні шкіл оргсектор виходив із специфіки роботи, дислокації факультетів та наукових установ і числа народних контролерів. В середньому чисельність слухачів кожної школи НК витримана в межах 30—35 осіб. Заняття в школах намічено проводити один раз на місяць — в четвертий четвер з теми, що розроблена Головною групою та затверджена партійним комітетом університету.

Керівниками шкіл призначені голови груп НК. Для висвітлення окремих питань керівникам шкіл рекомендовано залучати членів Головної групи НК, спеціалістів із підрозділів університету.

Є. АНАНЬЄВ,
зав. оргсектором
Головної групи народного контролю університету.

ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

Успішно проходить сесія для філологів V курсу 3 групи, котрі, склавши екзамен з спекурсору та радянської літератури, сьогодні показують свої знання з такого предмету, як історія критики.

На екзаменах частіше бачиш хвилювання, напруженість, а то й відчай (особливо серед тих, хто поганенько вчився), а тут панує зовсім інша атмосфера. Святкова, піднесена, радісна. На той час, коли я зайшов до групи на екзамен, вже відповіли п'ять студентів, одержавши п'ятірки і четвірки: це відповідальна за «КП» курсу М. Вороніна («5»), профорг групи Н. Дерез'яно («4»), культсектор І. Зубкова («5»), староста Т. Козяровська («5»), В. Костюк («4»).

Зараз відповідає А. Рубан. Відповідає піднесено, з хорошим знанням про філософські погляди В. Белінського 30-х років, період зародження і становлення російської революційно-демократичної критики, Альбіна, і справді, знає дуже добре. Адже вона написала цікаву наукову роботу, пов'язану з цим періодом російської

літератури, відзначену на республіканському конкурсі студентських наукових робіт.

Відзначена, до речі, і робота Т. Шуригіної. З наступним питанням — «Плеханов про Толстого» — студентка теж справляється швидко, бадьоро, лише в кінці відповіді екзаменатору — доценту кафедри російської літератури Н. М. Раковській довелося про окремі моменти в поглядах Толстого на мистецтво посперечатись, в результаті — «четвірка». Що ж, на екзамені студенти не тільки показують набуті знання та досвід, а й продовжують їх набувати далі.

Тим більше, що курс надзвичайно складний, важливий. Але, як уміло, тонко розуміють і пояснюють студенти зміст курсу, що поєднує в собі розпорощені елементи філософських знань з історії літератури, що стає підсумком багатьох літературних та філософських явищ, показують складність і силу ідейно-естетичних оцінок революційно-демократичної та марксистсько-ленінської критики, її боротьбу, її роль в розробці такого прові-

дного методу в літературі як реалізм, відстоювання нею важливих принципів народності, партійності і т. д.

Очевидно, що група має своє яскраве, творче обличчя, сильна, завзята. Вже отримують «п'ятірки» і «четвірки» комсорг групи Л. Фоміна, політсектор комуніст М. Теделурі, староста Т. Яворська, академсектор І. Литвинова, культсектор курсу І. Никифорова, оргсектор Б. Штемберг і ін.

Тут панує творча атмосфера, дивне взаєморозуміння. Досить слова, натяку викладача, щоб студент розгорнув цілу концепцію якогось питання. Бо Ніна Михайлівна для цієї групи не просто екзаменатор, по-своєму вимогливий та строгий, а значно більше: куратор, вихователь, друг, котрий всі п'ять років жив радіощами і тривогами цих юнаків і дівчат. Група на I курсі була не з легких, свідчить Ніна Михайлівна. Але поступово, все глибше вникаючи в її розмаїті-особливості, куратор домоглася свого — створення чудового колективу.

А. БОГДАНОВ.

ВОЄННО-ПОЛІТИЧНИЙ СОЮЗ НАРОДІВ— ФАКТОР ПЕРЕМОГИ В ПЕРІОД ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ

Важливим фактором, котрий сприяв утворенню СРСР, був воєнно-політичний союз народів, що об'єдналися в період громадянської війни. Необхідність оформлення воєнно-політичного союзу радянських республік, підготовленого всією попередньою соціальною, національною і воєнною політикою партії і Радянської влади, стала особливо ясною в 1919 році, коли заправила Антанти вирішили об'єднати для воєнного знищення Радянської країни єдиним командуванням і єдиною стратегією всі антирадянські військові сили. Це був, за словами В. І. Леніна, «грандіозний у військовому відношенні і всеохоплюючий план» військового походу, який Черчілль хвалював називав походом 14 держав. Разом з крупними імперіалістичними державами та білогвардійськими арміями Колчака, Денікіна, Юденича, Міллера в цьому поході повинні були взяти участь уряди малих держав, що межують з Росією.

Великі сили Антанти рушили на радянську республіку. Широкі райони півдня Росії і великої частини України виявились захопленіми Денікіним, армії якого націлювались на Москву.

На заході почали наступ білопольські війська. Генерал Юденич повів наступ на Петроград. На півночі господарювали разом з білогвардійцями англійські та амери-

канські інтервенти. Амери- канські і японські імперіалісти окупували Далекий Схід і Сибір.

Посилення інтервенції Антанти знову створило надзвичайно небезпечне становище для Країни Рад. Радянські республіки виявились перед загрозою втрати своєї незалежності і поневолення.

В. І. Ленін поставив невідкладне завдання: найшвидше завершити перетворення Радянської країни в єдиний військовий табір. Для цього необхідним був тісний воєнний союз радянських республік, котрий передбачав об'єднання і централізоване використання озброєних сил, людських і матеріальних ресурсів. Заключення такого союзу було підготовлено ЦК РКП(б) під керівництвом В. І. Леніна, центральними комітетами партії радянських республік навесні 1919 року.

Рішення про єдність військового управління і Верховного командування було першим кроком в оформленні військової єдності. В документі «Проект директив ЦК про воєнну єдність», написаному В. І. Леніним у зв'язку з обговоренням на пленумі ЦК питання про єдині форми військового співробітництва суверенних республік, проблема ставилась ширше. Для забезпечення необхідної єдності фронту і тилу потрібна була централізація в розпорядженні економічними ресурсами і забезпе-

ченням військових сил. Єдине командування всіма частинами Червоної Армії і надзвичайно строга централізація у розпорядженні всіма силами і ресурсами соціалістичних республік, всім апаратом військового забезпечення, залізничним транспортом — така, указував Ленін, необхідна умова, щоб вести «оборонну боротьбу проти спільного ворога — світового імперіалізму і підтримуваної ним чорносотенної і білогвардійської контрреволюції».

Слідом за прийняттям цієї постанови ЦК РКП(б) питання про воєнну єдність було розглянуто урядами Радянської України, Латвії і Білорусії. Ідея В. І. Леніна про оформлення воєнного союзу держала повне схвалення Компартії, уряду і тру-

дищих цих республік. ЦВК Рад України доручив своїй президії звернутися із закликом до всіх радянських республік, щоб разом розробити конкретні форми організації єдиного фронту революційної боротьби.

ЦК РКП(б) повідомив більшовицькі фракції ВЦВК та ВУЦВК про своєчасність постановки ними питання про законодавче оформлення воєнного та економічного союзу суверенних республік.

Першого червня 1919 року на засіданні Всеросійського виконавчого комітету разом з представниками інших республік був прийнятий історичний декрет «Про об'єднання радянських соціалістичних республік: Росії, України, Латвії, Литви, Білорусії для боротьби зі світовим імперіалізмом». Декрет передбачав об'єднання військової організації і військового командування, рад народного господарства, залізничного транспорту, фінансів, наркоматів праці.

«В роки громадянської війни, як і в незабутні дні Великого Жовтня, — говорив Генеральний секретар ЦК КПРС товариш Л. І. Брежнев в промові «Про 50-річчя Союзу Радянських Соціалістичних Республік» 21 грудня 1972 року, — інтернаціональне об'єднання робітничого класу, всього трудового народу явилось одним із животворних джерел нашої перемоги».

В ході громадянської війни воєнно-політичний союз

явився важливим етапом на шляху об'єднання Радянських республік в СРСР.

Воєнно-політичний союз радянських республік, створений під керівництвом В. І. Леніна, став надзвичайно важливим фактором перемоги в громадянській війні. Він забезпечив необхідну централізацію всіх військових сил та економічних ресурсів. В тісному єднанні радянських республік Ленін бачив приклад для трудящих всього світу створення «справді міцного союзу робітників і селян різних націй в боротьбі за Радянську владу, за знищення гніту поміщиків і капіталістів».

Оформлення воєнно-політичного союзу радянських республік відкрило новий етап національного військового будівництва, що заключалося в об'єднанні зусиль всіх народів в будівництві єдиної багатонаціональної Червоної Армії та досягнення завершальних перемог над інтервентами і білогвардійцями.

Після закінчення громадянської війни, в 1922 році на I з'їзді Рад СРСР був затверджений історичний акт про утворення СРСР. Утворення СРСР має всесвітньо-історичне значення. Це — триумф ленінської національної політики, торжества ідей Великого Жовтня.

В. КІТОТ,
аспірант кафедри
історії СРСР.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ЖИВОГО СЛОВА

Внаслідок багаторічної праці великого колективу українських лексикографів створено одинадцятитомний «Словник української мови», що вийшов друком у 1970—1980 роках.

Вихід «Словника української мови» є видатною подією в науковому, суспільному й культурному житті не тільки нашої республіки. «Словник української мови» в одинадцяти томах — перший в історії вітчизняної науки великий загальномовний словник тлумачного типу, в якому вичерпно охоплено широковживану лексику й фразеологію української мови в значних хронологічних межах — від І. Котляревського до наших днів. У ньому представлено все найцінніше й найжиттєздатніше із створених народом протягом віків словесних скарбів мови, певною мірою зібраних і опрацьованих у попередніх лексикографічних працях дожовтневого та післяжовтневого періодів.

В «Словнику» охоплено понад 134 тисячі реєстрових слів. Відбиваючи сучасний стан словникового складу української літературної мови, він подає передусім загально-вживану лексику і фразеологію. Реєстр слів і фразеологічні матеріали зібрано й систематизовано на дуже широкій, авторитетній джерельній базі, основою якої була лексична картотека Інституту мовознавства імені О. Потебні Академії наук УРСР. На час укладення останнього тому «Словника» ця картотека сягала 5

мільйонів карток.

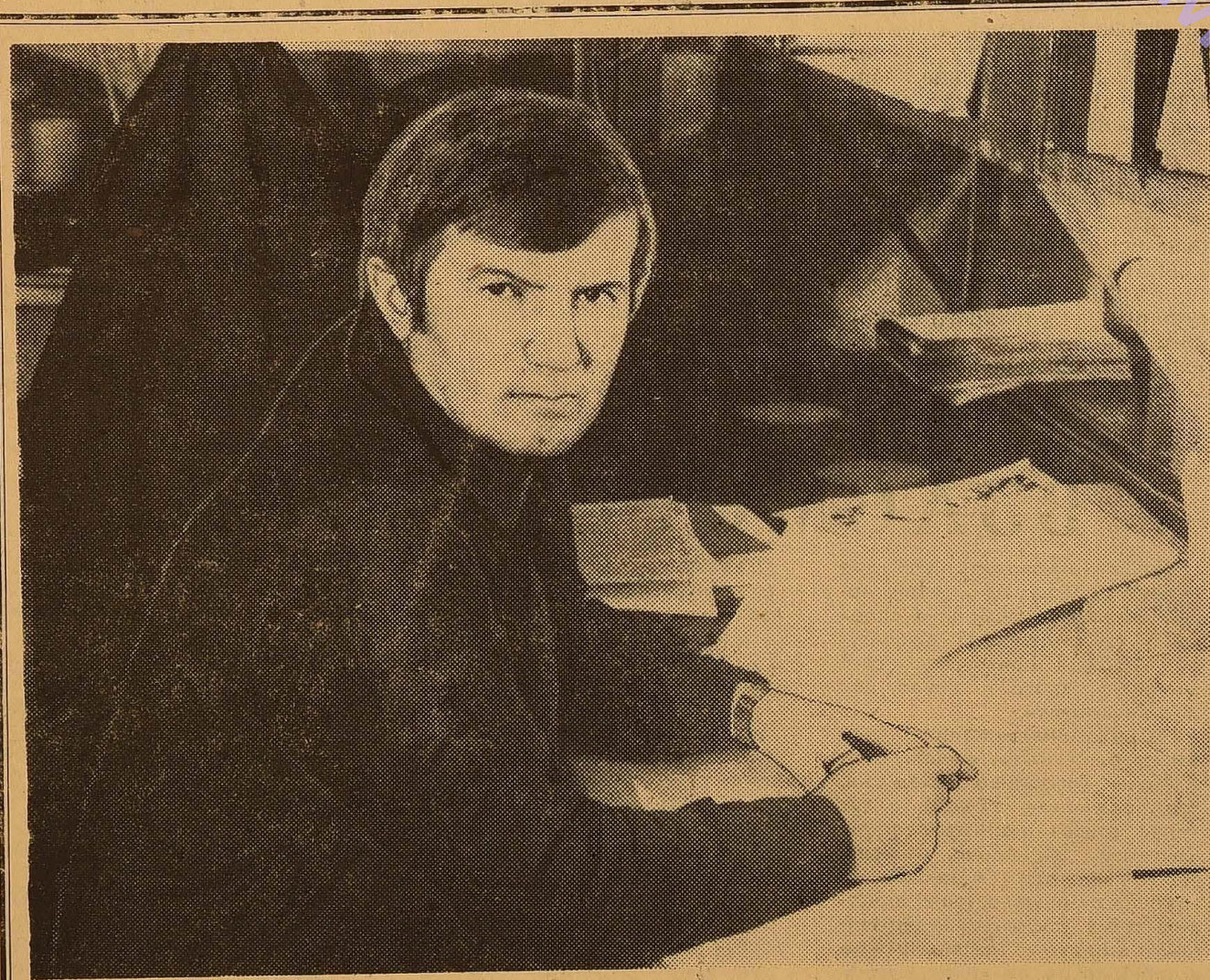
У капітальній праці знайшла місце й та частина словникового складу, яка хоч і належить тепер до пасивного фонду мови, але свого часу широко побутувала й засвідчена в художніх творах визначних майстрів слова й усній народній творчості. Зафіксовано також чимало широковживаних діалектизмів та слів, що стоять на межі літературного вживання, елементів розмовно-просторічної лексики тощо, які, однак, не порушують нормативного спрямування словника, бо всі вони пояснені різними позначеннями, що характеризують їх місце в суспільній мовній практиці.

Відображуючи нові тенденції в розвитку словникового складу сучасної української літературної мови, які характеризуються широким використанням термінологічної та спеціальної лексики, «Словник української мови» пильну увагу приділив і опрацюванню цих шарів лексики.

Вперше в історії української лексикографії у словнику зібрана, систематизована й вилучена фразеологія української мови в усій її структурно-семантичній розмаїтості — ідіоми, крилаті вислови літературного походження, термінологічні словосполучення, узвичаєні лексичні моделі й штампи і т. ін.

Лексика і фразеологія в «Словнику української мови» всебічно й глибоко розроблена, описана в семантичному,

(Закінчення на 4-й стор.)

Плодотворно працює на кафедрі хімічних засобів захисту навколишнього середовища старший науковий співробітник В. І. Байденко. Під його керівництвом група співробітників кафедри розробила і впровадила на під-

приємствах Міністерства енергетики СРСР фільтруючі протиаерозольні респіратори «Снежок-К-М» і «Снежок-КУ-М».

Після успішних випробувань налагоджено серійне виробництво цих нових респіраторів. Зараз вони засто-

вуються й на підприємствах Всесоюзного об'єднання «Союзалюміній» Міністерства кольорових металів.

На знімку: В. І. БАЙДЕНКО під час роботи.

Фото Г. Ковтуна.

